

Column: *juridisch*

Gerard Stevers

Volgende maand is het twee jaar geleden dat Gerard Stevers stierf. De lange vastgoedman met de rauwe stem, Haagse tongval, het poloshirtje over de broek en een Marlborosigaret tussen de lippen, werd helaas niet oud. Meer dan twintig jaar stond ik hem bij in juridische zaken. Dat waren er nogal wat, want Stevers kreeg graag zijn zin en ging voor niemand opzij. Alhoewel de gemeente Den Haag de man op de knieën had moeten bedanken, diende Stevers juist menig robbertje uit te vechten met wet-houders en ambtenaren die zijn plannen niet begrepen en schermden met regeltjes en procedures. Ondertussen maakte hij verpauperde Haagse straten en wijken weer leefbaar. Nadat hij in rap tempo vrijwel de gehele Kettingstraat had opgekocht, kreeg ik de opdracht om de exploitanten van de diverse koffiehops en duistere kroegen tot ontruiming te dwingen. "Mijn kinderen moeten 's nachts weer door die straat kunnen lopen, zonder dat hun iets gebeurt." In die missie slaagde Stevers. Als kers op de taart bouwde hij er bovendien de schitterende 'Baljurk'.

De oude passage Pasadena werd door Stevers gesloopt en winkelcentrum Haagsche Bluf verrees, een stijlvolle oase in de binnenstad. En dan waren er nog talloze andere projecten aan bijvoorbeeld het Lange Voorhout en het Noordeinde. In de richting van juridische tegenstanders kon Stevers hard, zo niet meedogenloos, zijn. Een huurder van een kantoorruimte aan het Voorhout had hem belazerd en betaalde bovendien zijn huur steevast een paar weken te laat. Alhoewel de man (met de bijnaam 'Paultje Poef') volgens verhalen vuurwapengevaarlijk zou zijn en er van diverse kanten gewaarschuwd werd om hem vooral met rust te laten, vorderde Stevers in kort geding ontruiming van het kantoor wegens structurele wanbetaling. Paultje was voor en tijdens de zitting duidelijk not amused, maar Stevers bleef stoïcijns onder de dreigende blikken. De voorzieningenrechter gaf Paultje Poef het voordeel van de twijfel, maar waarschuwde hem dat hij voortaan steeds exact op de eerste van de maand zijn huur aan Stevers moest betalen. Toen de man vervolgens zijn huur een keer op de tweede dag van de maand betaalde, begonnen wij weer een kort geding. De heer Poef dacht dat het zo'n vaart niet zou lopen, maar dat was een misrekening. Dezelfde voorzieningenrechter veroordeelde hem tot ontruiming. "Ik had je ook over je tafel getrokken als het anders was geweest," voegde Stevers de magistraat vriendelijk toe toen wij de zaal verlieten. Nee, echt onder de indruk was hij niet van de rechterlijke macht.

Door de nauwe samenwerking leerden Gerard Stevers en ik elkaar in de loop van de jaren goed kennen. Tijdens een etentje zei hij een keer spottend: "In de rechtszaal ben je misschien een tijger, maar daar buiten een poesje." Stevers had zelf echter ook een zachte kant. Velen weten niet van zijn gulheid, zijn inspanningen voor gehandicapten en de financiële ondersteuning van zieke kinderen.

Ook voor zijn werknemers was Stevers goed, velen werkten tientallen jaren voor hem. Toen hij een keer afscheid moest nemen van een arbeidskracht die hij graag mocht, maar die niet goed meer functioneerde, vroeg de kantonrechter hem tijdens de rechtszaak om zijn klachten toe te lichten. Dat wetigerde hij. "Ik ga niks slechts over Arie zeggen." De kantonrechter keek verbaasd. "Het betekent dat u veel zult moeten betalen, meneer Stevers." Dat maakte het voor hem niet anders.

Als Stevers iets was, dan was het een family man. Zijn vrouw Annette en dochter Andrea hebben na zijn overlijden de leiding van het vastgoedbedrijf overgenomen. Afgelopen week nodigden zij mij uit voor een rondleiding door het voormalige belastinggebouw bij het Hollands Spoor. De familie Stevers gaf het een nieuwe bestemming en bouwde er 150 studentenappartementen in. Door diverse andere investeringen heeft de Stationsbuurt een ware metamorfose ondergaan. Bevolgen vertelde Andrea Stevers over andere plannen die op stapel staan. De family man zou trots geweest zijn.

Raymond de Mooij

Partner GMW advocaten
Gespecialiseerd in vastgoedrecht en huurrecht.
www.gmw.nl

Hoedje af voor Haagse Kunstkring

Door Margreet Hofland

De weergoden waren de Haagse Kunstkring (HKK), die 125 jaar bestaat, zaterdag goed gezind toen burgemeester Jozias van Aartsen het jubileumweekend kwam openen. Onder een stralende zon liep de burgemeester over de Denneweg, die als een loper voor hem uitgerold lag. Het enige wat ontbrak, was tromgeroffel. Op het podium voor de HKK werd nog snel zijn ambtsketen omgehangen. "Ja, anders denkt u misschien: wie is dat nou?" zei hij. De stemming zat er direct goed in.

Met veel duwen en dringen moest iedereen eerst nog even naar binnen om naar het nieuwe Kunstkringlied te luisteren dat door de leden gezongen werd. De tekst was speciaal voor deze gelegenheid geschreven door dichter Gerrit Venema, op muziek van Hans Steijger. "Ik wilde een hele lijst namen opnoemen van belangrijke kunstenaars die hier ooit lid waren, maar die zijn nu allemaal al gezongen," zei Van Aartsen. "De volgende keer kan ik beter zelf meezingen!"

Buiten vervolgde hij zijn speech. "Den Haag is vaak veel te bescheiden, maar heeft altijd veel betekend voor

De Hoedenhoed. | Foto: Mirko Reinecke

de kunst. Hier in de Kunstkring werd in 1923 de eerste grote dada-tentoonstelling geopend en ook was hier de eerste tentoonstelling van Van Gogh in Nederland. Het idee dat het altijd allemaal in Amsterdam gebeurt, is nonsens, dat kan ik u onder ons wel toefluisteren!"

Zodra de burgemeester uitgesproken was, naderde in de verte een kleurige, deinende massa: de Hoedenhoed. De ontwerper, Lichel van den Ende, noemt het 'community art'. De creatie bestond uit 125 kleurige hoeden, gemaakt van organza en met linten aan elkaar vastgebonden, en werd door

"Het idee dat het altijd allemaal in Amsterdam gebeurt, is nonsens"

125 vrouwen gedragen. De dames draaiden een rondje voor de Kunstkring en zo zag het er even uit als één groot hoofdedeksel. In het midden liep zowaar ook een man mee, met hoed. Wat moet die zich geluk-

kig hebben gevoeld!

De rest van de dag was er overall muziek op de Denneweg. In de etalages van de winkeliers werden kunstwerken van de leden tentoongesteld en ook lazen op verschillende

plekken schrijvers en dichters voor uit eigen werk.

Zondagmorgen werden de feestelijkheden afgesloten met een brunch voor alle leden en buurtbewoners. De hele Spekstraat werd in beslag genomen door een lange, feestelijk gedekte tafel. De broodjes en hapjes waren door ondernemers van de Denneweg verzorgd. Met de flessen rosé op tafel vormde het een schilderachtig tafereel. Iedereen kreeg alweer zin in het volgende jubileum.

Jubileum.

Miraculeus

Tong Tong Fair

Ik sta in de hal, eindelijk binnenvoerd: zo veel geuren, lekkere geuren, zo veel kleuren, mooie kleuren, zo veel geluiden, aangename geluiden. Al mijn zintuigen worden geprikkeld. Voor het eerst in mijn elf jaar in Nederland ruikt en klinkt het heel erg naar... leven! Niet het gewone ritme van het leven, maar een vakantie-ritme. Instantaan vergeet ik dat ik de hele dag heb gewerkt en moe ben. Het voelt alsof ik uit een vliegtuig stap in een voor mij totaal nieuwe wereld. De

Tong Tong Fair. Leven voor je, leven achter je, links, rechts. Livemuziek, rumoer, Indonesische bloemen, Indische keuken, Indo-Europese boeken, Aziatische cultuur.

Eerst naar het Indonesische paviljoen. Kleren, juwelen, kunstobjecten. "Is dit bedoeld om gedragen te worden of is het kunst om te exposeren?" Ik wijs naar een zware ketting van witte kleine schelpen, vijftig rijen breed. De verkoper kijkt me lachend aan: "Wat je wilt!" Ik weet waarom hij lacht: de schelpen zou-

"Voor het eerst in mijn elf jaar in Nederland ruikt en klinkt het heel erg naar... leven!"

den niet alleen mijn nek en schouders bedekken, maar bijna de helft van mijn lichaam. Who cares, het gaat om de hunkering naar schoonheid! Even verderop pas ik een traditionele jas - handmade, verkert de verkoperster me; hij had ook

Roemeens kunnen zijn, bedenkt ik. Maar ik heb geen contacten bij me en je kunt er niet pinnen. "We komen van ver, we hebben hier geen bank," legt de mooie verkoopster in een mengeloos van Nederlands en Engels uit en ze wijst naar een berg kleren, die plots in beweging komt. De berg kleren heeft mooie ogen en een klein, sierlijk gekleed lichaam van een vrouwtje van boven de tachtig maakt zich vrij uit de kledingberg. Ze glimlacht naar me. Dat ze op zo'n leeftijd nog zo lang in

het vliegtuig heeft gezeten!, bedenkt ik. Ik word al claustrofobisch als ik langer dan drie uur moet vliegen. Het vrouwtje zegt geen woord, maar met haar aanwezigheid opent ze een wereld voor mij. Ik groet haar met een buiging, als een Japanse, en

ga verder op expeditie.

Ik sta hier en belooft mezelf dat ik hier voortaan elk jaar naartoe zal gaan.

Voor me hamert een man bij een tafel op een jonge kokosnoot, hij maakt hem open en geeft hem aan mij. De eerste drie slokken zijn lekker. Een paar stappen verderop bakken vol gedroogd fruit. Duur. "Waarom zo duur, omdat het van ver komt?", vraag ik de vrouw die een stuk gedroogde hibiscus in mijn mond propt. Ze knikt van ja. "Uit België," zegt ze in het Frans. Voilà! Ik herinner me ineens de filosofie van het verre dat dichtbij is en het dichtbij ver. Ik leerde er op school over en kon het mezelf uitleggen als het over tijd ging, maar nu, als emigrant, begrijp ik het volledig.

Je kunt je hier nauwelijks bewegen. Onder andere omstandigheden zou je flauwvallen, maar nu niet, want mijn hart beweegt wel volop en mijn heupen ook, op het ritme van de muziek van de twee dames en de vier jongens op

het grote podium.

Ik zie een blinde man. Hij probeert zijn stok uit te schuiven, maar heeft er geen ruimte voor. "Gaat het?" Ik pak hem bij de arm. "Ja hoor," lacht hij. "Hoezo?" Een mooi hoofd verschijnt vanachter zijn rug en lacht ook. Hij wordt door haar begeleid. Ik schuifel verder, in het ritme van al deze honderden mensen. Naar de Eetwijk. Eveneens begeleid. Door mijn neus welteverstaan. Eetwijk Oost, Eetwijk Noord. Geen enkele stoel vrij. De gelukkigen zitten lekker en eten heerlijk. Mijn voeten kunnen niet meer, maar ik nog wel. Eindelijk toch een vrije stoel. Ik weet niet wat ik eet, iets heel-heel-heel lekkers. Iets wat mijn normaal zo gevoelige maag 'jammie!' vindt. Ik kijk in het rond, neem alles in me op. Ik besef hoe erg ik dit heb gemist. Dit? Ik heb geen Indonesische roots, mijn opa en oma hebben nog nooit van Indonesië gehoord, maar ik, hun naar Nederland gemigreerde kleindochter, heb dit

gemist. En hierdoor, door dit, voel ik me thuis.

Op een tafeltje ligt een boek met een briefje erin: 'Dit boek mag u nemen.' Ik doe het. 'Bezweven en betoveren. Magie en literatuur wereldwijd'. Precies! Tong Tong. Magisch.

Mira Fetico

Stadsgroen.

Intelligente planten

U weet het vast allang, toch is het goed om het er - onder ons - even over te hebben: praten met planten is heel verstandig. De tijd dat onze groene vrienden gezien werden als hersenloze wezens, ligt namelijk definitief achter ons. Het was Aristoteles die de planten onderaan de hiërarchie van alles wat leeft indeelde en ze slechts als decor zag. Darwin gaf de plant haar credits en liet zien dat ook deze groep levende wezens een eigen evolutie doormaakte en zich steeds verder volmaakte.

"Planten hebben geen hersenen," zegt Norbert Peeters, botanisch filosoof en Darwin-kenner uit Leiden, "maar zijn daarom niet minder intelligent. Er zijn zelfs organismen zonder enige zenuwvel die intelligent gedrag vertonen, zoals de eencellige slijmzwam. Die kan de kortste weg in een doolhof vinden om bij voedsel te komen." Zo'n uitspraak bezorgt me het schaamrood op de kaken: als 7-jarige mét hersens moest ik ooit huilend uit het kinderlijk eenvoudige labyrint in het destijds nog suf-onschuldige pre-park de Julianatoren gered worden.

Intelligentie is: een oplossing vinden voor problemen. En wat mij niet lukte, lukte de eerste de beste eencellige wel. 'Maar planten kunnen nog meer,' legt Peeters uit. Plantenwortels groeien naar beneden. Komt de wortel onder de grond een obstakel tegen, dat tast ie zijn omgeving af naar een alternatieve route. De wortel navigert tussen leidingen, keien of achtergelaten brokken beton en reageert daarbij op meer dan twintig stimuli, zoals water, mineralen en warmteverschillen. Daarbij is er communicatie tussen de worteltop en de rest van de wortel. Met zoals er bij mensen communicatie is tussen de kleine teen en de hersenen, wat je merkt zodra je het ahangsel ongenadig stoot. Bij planten werkt dat systeem blijkbaar al vóór de teen de stoelpoot raakt! Het houdt niet op: planten hebben nog meer slimme ideeën. Ze maken bloe-

men die op insecten lijken. Een voorbijvliegende soortgenoot zet bij de aanblik van een lekker ding aanstonds de landing in, en in de veronderstelling de liefde te bedrijven helpt hij de plant om vrucht te zetten.

Planten hebben onderling ook een WhatsApp-groepje waarmee ze elkaar waarschuwen als er vraatzuchtige insecten in aantocht zijn. Ze kunnen vervolgens onderling chemische signalen uitwisselen waarmee ze andersoortige insecten kunnen oproepen om ze te hulp te schieten. Zo 'huren' koolplanten sluipwespen in om vreetgrage rupsen op hun bladeren te verjagen. Peeters vond naast communicatie en samenwerking tussen planten ook nog ouderzorg en het vermogen te leren. De botanisch filosoof refereert daarbij

"Koolplanten huren sluipwespen in om vreetgrage rupsen op hun bladeren te verjagen"

ook nog even aan de bestseller die in de jaren zeventig opzien baarde: 'The Secret Life of Plants'. Hierin staat te lezen dat planten pijn kunnen ervaren, empathie voor collega's hebben, dol zijn op Bach en een hekel hebben aan Led Zeppelin. Dat boek maakte een lachertje van het plantenonderzoek, maar gelukkig hebben we nu Peeters. Zelf maak ik iedere morgen een rondje door de tuin waarbij ik de moerbeï, de waterlelie, de duinrozen, de acanthus en de drie witte berken begroet. Ik wrijf zachtjes over de ananassalie, de chocolademunt en de kerrieplant en bedank eerbiedig mijn twee olifboompjes die na vier verhuizingen de brui eraan leken te geven. En 's avonds doe ik het weer: de druif, de artisjok en de engelwortel. De kamerlinde en de Chinese lathyrus, de pinus en de zwarte stokroos. En ik vertel ze hoe blij ik met ze ben. Je kunt immers nooit echt zeker weten...

Wendy Hendriksen